

Застосування методу рейтингових оцінок для аналізу ефективності сільськогосподарської діяльності

У статті за методом рейтингових оцінок з використанням «теорії адитивної цінності» здійснено аналіз ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сільському господарстві. За інтегрованим показником виділено зони різної ефективності ведення сільськогосподарської діяльності у Кіровоградській області.

метод рейтингових оцінок, теорія адитивної цінності, метод суми місць, ефективність

В сучасних умовах розвитку економіки посилюється роль інформаційної складової системи управління на мікро- та макрорівнях. Водночас, загострюється проблема відповідності інформації потребам управління з точки зору її аналітичності, глибокого та всебічного висвітлення економічних процесів. За таких умов важливим є застосування статистичних методів дослідження, зокрема методу рейтингових оцінок.

Теоретичні засади та практичне застосування методу рейтингових оцінок досліджується сучасними вченими, про що свідчать публікації в економічній літературі [1, 2, 3, 4]. Значного практичного застосування метод рейтингів набув для оцінки діяльності банків, аналізу ринку цінних паперів та інвестиційної привабливості регіонів.

Вважаємо можливим та необхідним застосування рейтингів оцінок для визначення ефективності сільськогосподарської діяльності.

На думку В.К. Горкавого та Н.Г. Гончаренко сутність рейтингів можна розглядати у вузькому та широкому значенні. У вузькому значенні рейтинг – це оцінка вагомості та масштабності чого небудь. У більш широкому значенні під рейтингами розуміють ієрархічну систему, де між об'єктами за певними принципами встановлено якісне відношення переваги і визначено їх місце в ранжованому ряду [2].

Агрегування ознак в одну інтегральну оцінку ґрунтується на «теорії адитивної цінності» згідно з якою цінність цілого дорівнює сумі цінностей його складових [3].

Найбільш поширеними методами визначення рейтингів є метод бальних оцінок, суми місць, відносних відхилень, багатовимірної середньої.

Метод бальних оцінок полягає у визначенні загальної суми балів за всіма показниками, відібраними для визначення рейтингів, або розрахунок середнього балу. Показники одного з досліджуваних об'єктів приймаються за базу порівняння та мають 100 балів. Інші об'єкти оцінюються шляхом порівняння з базою. Одержана сума балів по кожному об'єкту, або середній бал з розрахунку на один показник, порівнюються між собою і використовуються для ранжування об'єктів. Лідером визнається об'єкт, який має найбільшу суму балів або найвищий середній бал.

Метод суми місць передбачає визначення підсумку порядкових номерів досліджуваних об'єктів за значеннями показників, на основі яких здійснюється їх інтегральна оцінка. При цьому спочатку встановлюють місце (порядковий номер) об'єкта по кожному з показників шляхом порівняння між собою їх абсолютних або відносних значень. Лідером вважається об'єкт, який має найменшу суму місць.

Розрахунок рейтингу за методом відносних відхилень передбачає порівняння емпіричних значень відповідного показника з певною величиною, якою може бути максимальне, мінімальне, середнє або еталонне значення цього показника. Рейтинг конкретного об'єкта методом відхилень обчислюють на основі складання відносних відхилень показників даного об'єкта від найкращих їх значень (максимальних для стимуляторів і мінімальних для дестимуляторів).

Визначення рейтингів за середньою багатомірною передбачає розрахунок співвідношення значень кожного показника окремих одиниць сукупності до його середнього значення та обчислення середньої величини з цих співвідношень для кожного об'єкта дослідження [5].

При здійсненні рейтингових оцінок важливим є вибір системи аналітичних показників. Загальна ефективність сільськогосподарської діяльності залежить від використання усіх видів ресурсів: основних засобів, оборотних, земельних та людських ресурсів. Загальним показником ефективності у сільському господарстві є норма прибутку на авансований капітал.

Для здійснення рейтингових оцінок ефективності сільськогосподарської діяльності районів Кіровоградської області використано метод суми місць за нормою прибутку та системою додаткових показників: виробництво валової продукції на 1 га сільськогосподарських угідь, землевіддача, продуктивність праці, оборотність оборотних засобів, фондів віддача, рентабельність основних засобів.

За ефективністю використання основних і оборотних засобів, земельних та людських ресурсів у Кіровоградській області розподіл районів ідентичний. За інтегральним показником на основі рейтингових оцінок ефективності сільськогосподарської діяльності виділено райони вискоефективного, середньої ефективності та низкоефективного ведення сільського господарства. До кожної зони за їх рангом у ряду розподілу за ефективністю віднесено по сім районів (рис. 1).

Ефективність ведення сільського господарства у Кіровоградській області

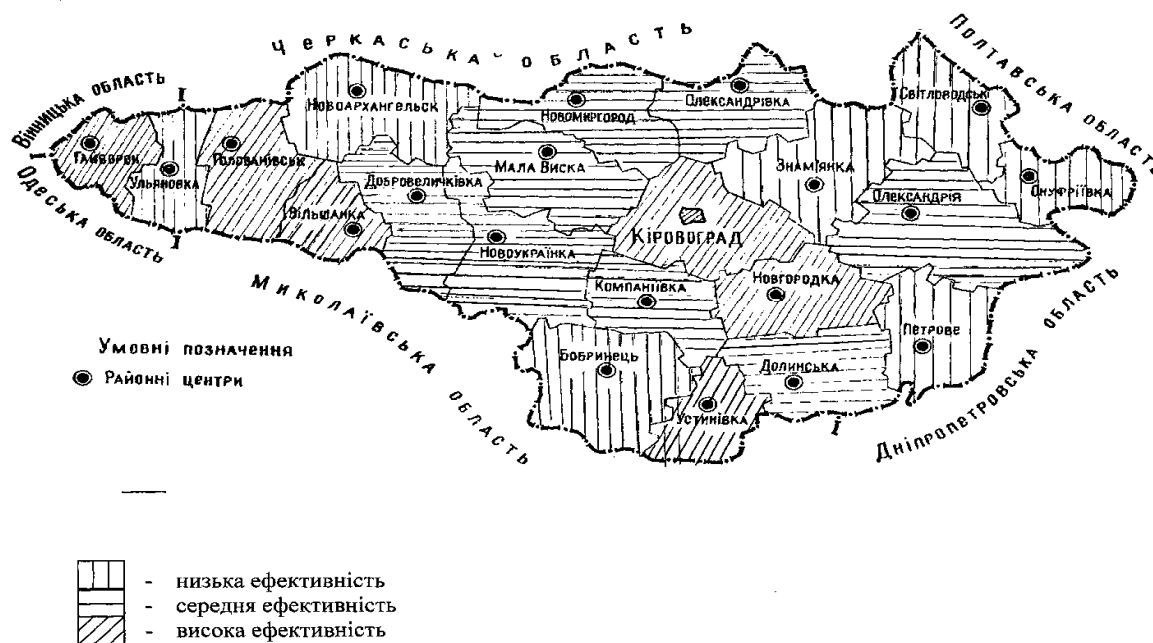

Рисунок 1 – Ефективність ведення сільського господарства у Кіровоградській області

У зоні низкоефективного ведення сільського господарства знаходяться Світловодський, Знам'янський, Онуфріївський, Бобринецький, Новоархангельський, Петрівський та Ульяновський райони.

Середній рівень ефективності використання капіталу забезпечується в Добровеличківському, Олександрівському, Новоукраїнському, Долинському, Маловисківському, Компаніївському та Новомиргородському районах.

Найбільш ефективно використовується капітал в Новгородківському районі. Зони високоефективного ведення сільського господарства належать також Кіровоградський, Олександрійський, Голованівський, Вільшанський та Устинівський райони.

Отриманий розподіл районів склався під дією сукупності факторів, які різною мірою впливають на ефективність використання капіталу. Аналіз ефективності сільськогосподарської діяльності за допомогою рейтингових оцінок дає змогу виділити слабкі регіони та привернути до них більше уваги, регіони високоефективного господарювання для вивчення та запровадження їх досвіду.

Список літератури

1. Раєвський С. Визначення узагальнюючої оцінки фінансового стану комерційного банку // Вісник НБУ. – 1996. – Квітень. – С. 31-36.
2. Гаркавий В.К., Гончаренко Н.Г. Використання рейтингових принципів для аналізу соціально-економічного стану сільських районів // Статистика України. – 2004 - № 1. – С. 91-94.
3. Єріна А.М. Статистичні аспекти визначення рейтингів // Статистика України. – 2000 - № 4. – С. 74-79.
4. Заєць С. Рейтингова оцінка соціальної привабливості регіонів України // Статистика України. – 1999 - № 3. – С. 22-25.
5. Горкавий В.К. Статистика: Підручник. – К.: Вища школа, 1995. – 415 с.

В статье методом рейтинговых оценок с использованием теории «адитивной ценности» проанализирована эффективность деятельности предприятий в сельском хозяйстве. С помощью интегрированного показателя определены зоны разной эффективности ведения сельскохозяйственного производства в Кировоградской области.

In the article after the method of ratings estimations with the use of «theory of aditivnoy value» the analysis of efficiency of activity of subjects of gosprodaryuvannya is carried out in agriculture. After a computer-integrated index the areas of different efficiency of conduct of agricultural activity are selected in the Kirovogradskiy area.

УДК 336.22:351.713

Г.І. Кузьменко, аспірант

Кіровоградський національний технічний університет

Інформаційне забезпечення процесу планування податкових платежів на мікрорівні

У статті розглянуто основні складові інформаційної бази, які використовуються при здійсненні податкового планування, досліджено особливості складання податкового паспорта підприємства, визначена його роль у розробці інформаційного забезпечення процесу планування податкових платежів на мікрорівні.

інформаційне забезпечення, податки, податковий паспорт, планування податкових платежів

Економічно обґрунтоване забезпечення кількісних і якісних параметрів бюджетних завдань та перспективних програм соціально – економічного розвитку